

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 280 (6920)
АВГУСТЫН
24
ВТОРНИК
1954 он

Сэв 20 мүнгов.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

АДУУ МАЛДАА УБНЭ ТЭЖЭЭЛ ЕХЭЭР БЭЛЭД-ХЭЭ! Т. Куйтунский. — Убнэшэдэй ажал муугаар эмхидхэгдэнхэй (1-дэхн ноур).
ХҮДӨӨ АЖАХЫН БҮХЭСООЗНА ВЫСТАВКЭ ДЭЭРЭ. Ногоон конвейерэй мастернууд (1-дэхн ноур).
РЕСПУБЛИКЫН УРАНЗОХЕОЛШОДОЙ ХОЕР-ДОХИ СЪЕЗД. Бурят-монгол советскэ литературын мүнөөнэй байдал ба саашанхи зорилгонууд тухай БМАССР-эй ЦСП-гэй правленийн харюусалгата секретарь Нүхэр Н. Балданогой хээн тоосоото элдхэлхэнэ (2-дохн ноур).

Нүхэр Н. Балданогой хээн тоосоото элдхэл түшээ үг хэлэлгэ (3-дахн ноур).
И. Андреев. — Байкальскэ леспромхоз юндэ гээгдэнэб? (4-дэхн ноур).
Г. Тетерин. — Шахтёрёй үдэрэй урда тээ (4-дэхн ноур).
Германскэ милитаризмы гэмнэнэн документ (4-дэхн ноур).
Джакартата болохо уласхоорондын худалдаа наймаанай ярмарката Советскэ Союзай хабаадалга тушаа (4-дэхн ноур).

Нютагуудтахн ажахын оргонуудай үүсхэлые хүгжөөхэ

Жайгээ жэл бүри манай социалистическэ экономико ургана ба бэлдэжэ, ажахын ба культурна байдлын далайса үргэдэнэ. Хүндэ индустри, хүдөө ажыхы, хүнгэн ба хуульчлоой промышленностине саашан хүсэ эхэтэйгээр хүгжөөлгөд, ажалшадай материална ажана байдлые, культурна хэмжээ шууд дээшлүүлгэдэ шэглүүлэгдэн Коммунистическэ партиин политикые олон миллион советскэ хүнүүд болохо хэрэг дээрэ үсэд шангаар бөлүүлжэ байна.

Нютагай ресурснуудыс нулаар ашаглаха ябадалда мүн зарим түсэблэгшэ оргонууд бага бэшэ зэмтэй. Тэдэнэр предпринтнуудыс түүхэй эдүүдэй байдаг газарта ойртуулаха шухала байганын, нютагай ресурснуудыс гүйсэд дүүрэнээр ашаглаха хэрэгтэй байганын заримдаа хүсэд хараадаа абанугүй. Ой модоор элбэг Кемп АССР-тэ мүнөө болотор нэгшье мебельнэ фабрикын үгы байганын зүйтэй гэжэ тоолохоор гэшээ аал? Тэрэнэй эсэстэ республикада Рингэлээ болон бусад городууднаа мебель асаргадана. Тэрэнэй ой модоор баян Кировскэ областодо гансые мебель үйлдбэрлэгэ бэшэ, мүн тээр, мөрин, дугаа болон колхозуудта хэрэгтэй бусадшье хэрэгсэлнүүдыс үйлдбэрлэгэ муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Парти ба правительствын табиган эд бүхн шухалын шухала зорилгонуудыс шиндхэлгэдэ манай нютагуудтахн ажахын оргонуудта, тэдэнэй кадринуудта угаа ехэ ба харюусалгатай уялга даалгадана. Тэд хэндэ ехэ юумэ даалгадана, тэрэнэй мүн лэ ехээр эргиддэг гэжэ мэдээжэ. Бүхн системэ гүд ба звенонуудай ажахын оргонуудта, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд тэрэнэй даалгадана уялгануудта үсэд эхээр, хэрэг ажалаа мэдээжэ үргэхэ, өөршнгөө арад зондо үнэн сэтгээр алба хэжэ, творческо үүсхэл гэрхэ уялгатай.

Зарим газарта нютагай эдөө хоолой ресурснуудыс дээшлүүлхэ ба тэдэннэс хайнаар ашаглаха тушаа үшөө ёһото анхарал хандуулагданагүй. Тон ехэ хүдөө ажыхытай хизаарай центр Красноярскэ областодо, өөршнгөө Рязань, Пенза, Саратов, Ростов, Краснодар, Красноярскэ областодо, Кемеровскэ болон бусад хэдэн областунуудта хирпинсэ, шлакоблонууд болон барилгын бусад материалнуудыс илангаяа ведомственэй предпринтнуудай үйлдбэрлэгэ ехэ гээгдэлтэй. Тэд эдэ материалнуудай дутамаг дээрэнэр промышленна ба гэр байрын барилгын темп ехээр удааруулагдана.

Ажахын бүхн организацинуудай ба тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй творческо хүсэн тордохой зорилгодо шалгуулагдэнхэй, парти, правительствын табиган гол зорилгонуудыс шиндхэлгэдэ хандуулагдана байха ёһотой. Үйлдбэрлэин резервнуудыс, нютагай арга боломжонуудыс, түбэн түрүүн нютагайгаа түүхэй эд, үшөө ба материалнуудыс шадалаа үсэд гүйсэд дүүрэнээр ашаглагдаха ёһотой, тингэжэ гүрэндөө элдбэ янзын промышленна продукци ехээр үргэдэ, хүн зондо хэрэгтэй хайн шанартай товарнуудыс гаргалга саг үргэхэ дээшлүүлхэ, үйлдбэрлэин барилгатуудта ба байрын гэрнүүдэй барилгын темпыс хурдадхаха, шаарыснэ хайжаруулаха, үнэ сэнхэнэ доошлолулаха эргэтэй.

Оройной олохон районуудта нютагай түүхэй эдүүдээр барилгын материалнуудыс үйлдбэрлэгэ үргэдхэ угаа ехэ арга боломжонууд байдаг. Тинхтэй хамта, эд арга боломжонууд ехэнхидээ гүйсэд хэрэглэгдэнхэй. Казахскэ ССР-эй зарим городуудта, Ростовскэ, Харьковскэ, Кемеровскэ болон бусад хэдэн областунуудта хирпинсэ, шлакоблонууд болон барилгын бусад материалнуудыс илангаяа ведомственэй предпринтнуудай үйлдбэрлэгэ ехэ гээгдэлтэй. Тэд эдэ материалнуудай дутамаг дээрэнэр промышленна ба гэр байрын барилгын темп ехээр удааруулагдана.

Өөршнгөө республикын, областын, өөршнгөө хизаарай, городской болон районной промышленна ба эдөө хоолой ресурснуудыс түүхын түрүүн эмхидхэн элсүүлхэ эргээр эдбэ янзын товарнууд ба хэрэгсэлнүүдыс үйлдбэрлэгэ дээшлүүлхэ, тушаа, ажалшадые бүхн шухала юм үсэд хангахта тушаа, ашгата малталануудыс, нютагай түүхэй эд, тушаа, барилгын ба бусад материалнуудыс хайнаар ашаглаха тушаа нахаруулаха ехээр хандуулаха ёһотой.

Эд товарнуудай өрысые түргэдхэ, советскэ худалдаа наймаанай ажалыс хайжаруулаха хэрэгтэ нютагуудтахн организацинуудай үүргыс бүхн хэмжээгээр дээшлүүлхэ шухала, СССР-эй Худалдаа наймаанай министрствын главна управленийүүд ба Бүхэсоюзна нэоторонуудай рознично худалдаа наймаанай сетынүүдыс нютагуудтахн худалдаа наймаанай организацинуудта үргэхэ тухай шиндхээр, СССР-эй Худалдаа наймаанай министрствын үлүүдэй үсэд абанан бусад хэдэн хэмжээнүүд хадаа нютагуудтахн худалдаа наймаанай организацинуудай үүсхэлые дэлгэрүүлгэдэ туһалха байна. Столовоонууд, хүүгэдэй салууд ба яслунууд, оёдоллой мастерскойнууд, баннууд, трамччанууд болон ажалшадай эрилые жэшэтэ хайнаар хангахта үүргэтэй бусад эмхн зурагануудай хүдэлмэринэ бүхн хэмжээгээр хайжаруулаха үдэ ажахын хүтэлбэрлэгшэдэй саг үргэлжын анхаралда байха ёһотой.

Жэшээлхэдэ, томохон промышленностой Свердловскэ областэ арадай хэрэгсэллэй эрхим хайн товарнуудыс гаргалга дээшлүүлхэ тушаа ехэ арга боломжотой байганын мэдээжэ. Эндэ промышленностын үнэтэ үлгэдэлүүдыс ба бусадшье түүхэй эдүүдыс ашаглагдаха хайн шанартай хэрэгсэлнүүдэ, түүхын түрүүн хүн зоной ехээр хэрэгсэлдэг металлческэ хэрэгсэлнүүдыс гаргахта арга боломж ололо байгаа. Гэхтэй хамта, энэ хайн арга боломжой үшөөл хүсэдөөр хэрэгсэллэгшэй. Областэ дотор промышленна ба эдөө хоолой товарнуудыс гаргалга хүн зоной эрилые ханганагүй, предпринтнуудай үйлдбэрлэин хүсэдэ хүрэнгүй гэжэ хаяхан болоһон ажалшаданай депутатуудай областной Советэй сессидэ хабаадагшад заагаа. Нусхайлан хэлэхэдэ, продукциян ассортиментын ба шанарай талаар даалгабаринууд үшөө мууса дүүргилгэнэ. Түрүүшын хаяд жэл соо олбмстпром арадай хэрэгсэллэй гол шухала 28 хэрэгсэлнүүдэй миин 9 хэрэгсэлнүүдээр түсэбсэ дүүргэ. Мүн областини олзоборилгын кооперацион системэдэ нимэ байдал үзэгдэнэ. Эндэ товарнуудай шаарыс дээшлүүлгэдэ, хэрэгсэлнүүдэй номенклатурын талаар түсэбүүд дүүргэлгэдэ тэрэнэй анхандыс багаар хандуулагдана.

Оройной экономикые саашадан хүсэ ехэтэйгээр хүгжөөхын ба хүн зоной ажахуудай хэмжээ дээшлүүлхын түлөө нютагай ресурснуудыс бүхн талаанаан ашагалга хадаа гүрэнэй тон ехэ удхашанартай хэрэг болно. Партиин организацинууд болон республикын, хизаарай, областин, городской ба районной экономикын гүвэгшгөөр шудалха хэрэгтэ, Эхэ оройноогоо, арадайгаа аша туһалаа байгаалин баяднуудыс, үйлдбэрлэин, түүхэй эдэй, түлишын ба бусад ресурснуудыс дүүрэнээр ашаглаха хэрэгтэ нютагай Советүүдэй, тэдэнэй түсэблэгшэ оргонуудай, хамаг олон ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй анхаралыс шэглүүлхэ ёһотой.

Советскэ ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, манай бүхн арадай творческо үүсхэлые саашадан дээшлүүлгэдэ хадаа социалистическэ экономикые шууд хүгжөөлгэдэ, ажалшадай ажана байдлые дээшлүүлгэдэ, табатадхи табанжэлэй түсэбые амжалтатгайгаар дүүргэлгэдэ туһалха байна.

(«Правды» августын 22-ой түрүү бэшг).

Адуу малдаа үбнэ тэжээл ехээр бэлдхэе: Үбнэшэдэй ажал муугаар эмхидхэгдэнхэй

Баргажанай аймагай Лениней нэрэмжэтэ колхоз гүрэнэй түсэбэй ёһоор 1460 тонно силос дараха ёһотой байгаа.

Тээд, колхозой правлени, партиин эхнн организаци оройдоо 500 тонно силос дараха гэжэ хараалхан байна. Гүрэнэй түсэбөө гадур ондоо ямар түсэб байтайб? Мэдэгдэнхэй. Тинхэ зуураа артелиин правлени түсэб табихадаа партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолыс хазайгуулаан, ехэ алдуу гаргаба. Юуб гэхэдэ, Пленумэй тогтоол дотор наамхай үшөө бүхэндэ 5 тонно силос бэлдхэ гэжэ заагдана байгаа. 1460 тонно дарахын оройдоо 500 тонно силос даваха түсэб зохёохо эрхэ Лениней нэрэмжэтэ колхозой правленид хэн үгөө гэшэб? Энэ колхоз аймаг дотороо малажалаар томо артелинуудэй нэгэн юм. Эндэ малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээлэй база байгуулаха талаар гүрэнэй түсэб дүүргэхэ арга бии.

Куйтунска МТС энэ колхозыс техникээр яһала эрбэлсэ. Тэрэнэй үбнэ хуряалгын ээр зэмсэг, унаа мори, тракторраар колхоз дутамаггүй. Мүн нитынгээ малые бүдүүн тэжээлээр дүүрэн хангахта шалаха сабиалантай. Эдэ бүхн арга боломжонуудын мууса хэрэгсэлгэдэ. Үбнэ хуряалгын түрүүшын үлэрһөө эхилэн, табигдана графингаа ехээр гээгдэхэ эхалала.

Шэдэй зүгһөө эмхидхэхи үүргэнэ харагданагүй. Тэрэнэй колхознуудай ажал үбнэ хуряалга дээрэ нулаар эмхидхэгдэнхэй. Правленин табиган түсэбэй ёһоор үбнэ хуряалга дээрэ 10—10 хүнтэй 20 звену, мүн 19 сенокосилка хүдэлмэрилхэ байгаа. Болото дээрэ 17 звену, 16 сенокосилка хүдэлмэрилнэ. Тинхэнэ үбнэ хуряалга дээрэ хүдэлхэ 200 хүнэй оройдоо оройдоо 111 хүн хабаадалсана. Звену бүхэндэн байһан повар, учтгинууд хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадалсанагүй.

Силос даралга бүри муу. Графингай ёһоор силос даралга дүүргэлхэ байгаа. Гэбшье, нэгшье тонно силос бэлдхэгшэй байна. Силосн хүнхүүднэй заһабарилгаагүй. Нүхэр Ермелевий бригадада 12 нүхэн заһагдаха аад, оройдоо 1-нэ заһагдаа.

Сенокосилкануудын дүүрэн хүсөөрөө ашаглагданагүй. Тэдэ машинануудаар нарын туршада 313 гектар сабшагдана гэхэ гү, сенокосилка бүхэнөөр 20 гектар сабшагдана. Сенокосилкануудай нимэ бага бүтээстэйгөөр хүдэлмэрилхэн тухай колхозой правленин хүтэлбэрлэгшэд нигэжэ мэдүүлнэ: «Ехээр сабшаха үргэлжэ газарай үгы дээрэнэр машинанууд ябаагүй, сабиалангай жэгдээр ургахада хүдэлнэ бээ» гэжэ ханаагаа амаруулна. Гэбшье, машинануудыс хүдэлхэ эргатгай.

1265 тонно багтаамжатай силосн шөнэ барилга, 840 тоннын багтаамжатай корнеллод халагалха хранилищи бариха хараалхан юм. Тээд, энэ хүдэлмэри мууса эмхидхэгдэнхэй. Эдэ барилгануудай нэгэн хая эхлэхэ нүхэннэй малтагдаа.

Гар хажууршадын нормоёо дүүргэнхэй. 0,40 гектар сабшаха нормотой байгаад, 0,20—0,30 га сабшана. Хүдэлмэрин үдэр дүүрэнээр хэрэглэгшэй. Үбнэшэднэй ажалдаа орой гараад, эртэ оройно. Бригадануудта колхознуудай хээн хүдэлмэрин бүридхэл мууса хэгдэнэ. Бригадануудта ажалай жаг заршам нула. Үбнэндэ ябатгад хүдэлмэрингөө үсэд колхозойноогоо центртэ эрэд байдаг. Нүхэр Бадма Эмеевэй бригадынхид 5 үдэрэй туршада 2,5 гектар үбнэ сабшаад, нэгшье центер үбнэ тармаагүй байна. Бригадир Эмеевс хүдэлмэрин үсэд 2 үдэр соо гэртэ архидажан хэбтэ. Мүн үбнэ хуряалгын бригадануудай бригадирнууд нүхэд Б. Ринчино, С. Баяндүев гэгшэдэй гэмээр 100 центер үбнэгийн уһанда абташоо. Тэрэнэйлэн нүхэр Мандаровай бригадынхид хаяхын хүдэлмэридэ ябана. Тэрэ бригада июлин 5-наа августын 5 хүрэгтэ 9,30 гектар үбнэ сабшажа, 75 центер үбнэ сомоһон байха юм.

Набшаһата тэжээл бэлдхэ түсэб миин 12 процент дүүргэдхэ байна. Мүнөө набшаһата тэжээл бэлдхэгшэ дээрэ абтад шахуу хүн ябана. Тэдэнэр бүтээсэ багатайгаар хүдэлмэрилнэ. Бэлдхэгдэнэ набша мшэрнын муугаар халагаладан дээрэнэр гутажа байна.

Ажалай журам нула, бүтээсэ багатай хүдэлмэрин шалгаган хадаа хуряалгын хүдэлмэришэдэй дунда нитэ-политическэ хүдэлмэрин нула байһанаа болоо. Агитаторнуудын, мүн парторганизацион секретарь нүхэр Раднаев өөрөөшье үбнэй бригадануудта үсөөн ябана. Хөөрөлдөө, уншалга үнэргэгдэнхэй, «Дайшалхы хууданай», «Молни» гаргалданагүй. Мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй.

Лениней нэрэмжэтэ колхоз тэжээл бэлдхэлые юундэ нимэ муугаар ябуулан гэхэдэ, колхозой правленин ба Куйтунска МТС-эй дирекцин энэ хэрэгтэ ханаа амараар ханданаа болоо. Энэ колхоздо МТС-эй нэгэ тракторһаа бэшэ техникнэ хэрэгсэлгэдэнхэй. Тэрэн хүдэлмэришөөшье хранилишин нүхэ малталга дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэжээл бэлдхэгшэ дээрэ МТС-эй хүтэлбэрлэгшэ.

Ажалай журам нула, бүтээсэ багатай хүдэлмэрин шалгаган хадаа хуряалгын хүдэлмэришэдэй дунда нитэ-политическэ хүдэлмэрин нула байһанаа болоо. Агитаторнуудын, мүн парторганизацион секретарь нүхэр Раднаев өөрөөшье үбнэй бригадануудта үсөөн ябана. Хөөрөлдөө, уншалга үнэргэгдэнхэй, «Дайшалхы хууданай», «Молни» гаргалданагүй. Мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй.

Хориин аймагай Дээдэ-Курбын сомоной Калининэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд нитынгээ малда тэжээл бэлдхэгшын үсэд эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Энэ колхозой 2-дохн таряанажалай морин сенокосилкын машинист Гомбодоржо Дондоков үдэрэнгөө даалгабарине хоолодо 100—120 процент дүүргэнэ. Мүн түрүүшынхэ морин сенокосилкада нуужа үбнэ сабшана залуу машинист Дондо Ринчинов хайн шамартайгаар сабшажа, үдэрэнгөө даалгабарине 100—115 процент дүүргэнэ. Энэ бригадада хүн хаяа-

шад Б. Жамбалов, М. Балбаров мүн лэ үдэрэнгөө даалгабарине хоолодо үдүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр хүдэлхэ хэдэн үдэрэй туршада хэдэн зуугаад бухал үбнэ бүридөөд байна.

Энэ бригада (бригадирын нүхэр Балбаров Д.) мүнөө үбнэ хуряалгыс ябуулхын хажуугаар наран сэгсэ сабшажа силос дарана.

Бригадын бүхн гэшүүд колхозойноогоо нитын малда элбэг ехэ үбнэ тэжээл бэлдхэгшэ хүдэлмэришэд саашадашье бүхн хүсэ шалааа хандуулан ажаллахаар зоригзонхой.

Кяхтын аймагай Погранична МТС-тэ комбайнернуудай зүблөөн боложо, тэрэндэ хабаадагшад «Ургаса хуряалгын үсэд механизаторнуудай зорилгонууд тухай» МТС-эй главна агроном нүхэр Кудиновагай элдхэл зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ бригада (бригадирын нүхэр Балбаров Д.) мүнөө үбнэ хуряалгыс ябуулхын хажуугаар наран сэгсэ сабшажа силос дарана.

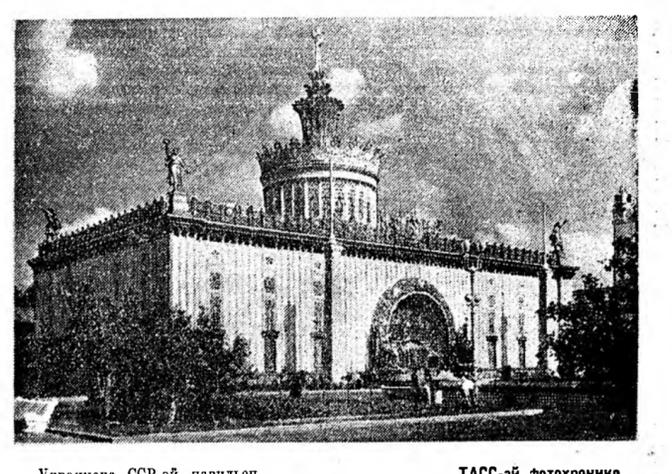
Бригадын бүхн гэшүүд колхозойноогоо нитын малда элбэг ехэ үбнэ тэжээл бэлдхэгшэ хүдэлмэришэд саашадашье бүхн хүсэ шалааа хандуулан ажаллахаар зоригзонхой.

Хүдэлмэришэ үгэ абажа, комбайнер Михаил Овсянкин нигэжэ хэлсэбэ: —Үнэргэгшэ сезондо Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо самоходно комбайнаар 428 гектар таряа хуряагаа нэм. Ставрополин комбайнернуудай ба Түхэнэй МТС-эй комбайнер нүхэр Истаевэй жэшээгээр мүнөө жэлдэ хүдэлмэрин 25 үдэр соо 400 гектар таряа хуряаха гэжэ шийсэб. Үдэр бүри нормын ёһоор 8 гектарай оройдоо 16 гектар таряа хайн шамартайгаар, гээлтгэгшээр хуряаха байна. Тэрэнэй тула хамаг шухала элдхэл хэнхэйб, ороһоной гээлтгэдэ

орохо боломжонуудыс бүхэндэн үгы хэб.

Хүдэлмэришэ нүхэр Овсянкын комбайнер Аюшеевыс мүрысөөндэ уриба. Мүн бусадшье олон комбайнернууд үгэ хэлжэ, дээшлүүлэгдэнхэй уялгануудыс абаа. Жэшээн, комбайнер Сабичев «С-6» комбайнаар 600 га, Казанцев 500 га, Сербренников, Черепанова, Бухальцев гэгшэд «Коммунар» комбайнаар түд бүридөө 350 га таряа хуряаха гэгшэн уялга абаа.

Зүблөөндэ хабаадагшад МТС-эйнгэ харьяата колхозуудай бүхн таряа 25 үдэр соо хуряаха дүүргэ, имагтал часай графингаар хүдэлхэ, 10 процент заһабарилгын материал арбалха, поли дээрлэгшэ бүхэ солоомо ба мэхиннэ суглуулаха гэжэ хэлсэб. Тэдэнэр Кяхтын МТС-эй комбайнернуудыс мүрысөөндэ урибан байна.

Украинскэ ССР-эй павильон. ТАСС-эй фотохронико.

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэ дээрэ Ногоон конвейерэй мастернууд

Августын 18-да Черниговскэ областин «Тростянец» гэжэ племенной совхозой директор З. В. Асаулук гэгшын хөөрөлдөөндэ олон экспуртанууд эрээ. Энэ совхозой дүй дүршэл айхабтар ехэ удхашанартай. Малые ногоон тэжээлээр хангахта хэрэглэсэн энэ ажахыда үгы юм. Тинхэшье наа, ашаг ехэтэ эбэртэ боло малнуудыс үсхэбэрлэхэ талаар энэ совхоз орон дотороо түрүүшүүлэй нэгэн юм.

— Манай ажахыда гэжэ, — Асаулук гэгшын хөөрэнэ, — ногоон тэжээл абахын тула тарийн культуруудай элбэг баан ургаса абахын тулае гансахан лэ анхаралаа хандууладг бэшэ, харин үнөөдхэ хү ехээр наадаг болохын, амдын шэгнүүрыс ехэдхэхэ хэрэгтэ энэ тэжээлыс хэрэглэхэ гэжэ оролдодог байна. Ногоон тэжээл үлгөөгүүр эрта сабшагдаад, тэрэ дары кормушканиудта абаашагдадаг. Үдэшлэн ба үлгөөгүүр эдөөлүүлхын тулада тэ үдэшлэн хоёрдохо сабшадаг байна.

Шэмэтэ тэжээл байгуулаха хэрэг ногоон конвейер бин болгоһоной ашаар шиндхэгдэн юм, — гэжэ Асаулук хэлэнэ. 15 жэлэй саада тээ нимэ конвейерыс түрүүшынхэ бин болгоһон байгаа. Тэрэнгээ хойшо жэл бүри тэжээлэй шэнэ культурануудыс нэмжэ тариадаг байгаа. Тэжээлтэ зүйлнүүдээр баян манай газарта элбэг ехэ ургаса гэгдэ культурануудыс оложо тариха шухала байгаа. Майн эхингээ малые үбэлэй байрада оруултар ногоон шэмэтэ тэжээлээр талалгарягшгүйгөөр хангахын тулада тарилгыс олон болзорнуудта эдөөшхээр тарилга ёһотой.

Энэ совхоздо ногоон конвейерэй таримал дээрэ имагтал тугалнуудыс адуулдаг байна.

Ногоон конвейерыс хэрэглэсэд малые лагерной-байрын аргаар харууналга, мүн тэжээлэй бата бэх база байгуулаха хадаа малай тоолгой олошоруулаха, тэрэнэй үдэр хайжаруулаха ба ашаг шэмэныс хэлбэршгүйгөөр дээшлүүлхэ түсэб амжалтатгайгаар дүүргэхэ арга бин болгоо. Наалгын үсэд 5-наа 6 мянган хүртээр килограмм хү үгэдэг 90 үнэд, 6—7 мянган килограмм хү үгэдэг 45 үнэд, 7—8 мянган килограмм хү үгэдэг 15 үнэд, 8 мянга гаран килограмм хү үгэдэг 6 үнэд мүнөө совхоздо бин юм. 1953 ондо 127 үнэдэй түд бүриномон дунда зэргээр 6.196 килограмм хүн наагдаа.

Иймэ культуранууд гэхэдэ; намарай хара тарьяан, шинисэ, викоовёс хоёртой хилисо, кукураза, горох, суданка, люцернэ, клевер, эспарцет, олон жэлэй бовово ба заллаа ногоонуудай хилисо, тэжээлэй тыхвэ ба кабачкинууд болою. Элдбэ янзын ногоон тэжээлүүдгээ гадна малнуудта эдөөлүүлхэ нэгэ жэлэй ногоонуудыс тариха хэрэгтэй.

Нёдондо совхоздо 403 гектарта ногоон конвейер эмхидхэгдэн байгаа. Тарилгын талмайн хахадтан нэгэ жэлэй ногоон, 150 гектарта олон жэлэй ногоон, бэшэ талмайлан бахчева культуранууд тарилгадэ нэн. Нёдондо ногоон конвейерэй полинууднаа үнэн бүхэндэ 80—90 килограмм хараатай хайн шамартай тэжээл абтаа юм. Хаширагууд, тугалнууд элбэг хүрэхэ тэжээлээр хангагдаа нэн.

Нёдондо совхоздо 403 гектарта ногоон конвейер эмхидхэгдэн байгаа. Тарилгын талмайн хахадтан нэгэ жэлэй ногоон, 150 гектарта олон жэлэй ногоон, бэшэ талмайлан бахчева культуранууд тарилгадэ нэн. Нёдондо ногоон конвейерэй полинууднаа үнэн бүхэндэ 80—90 килограмм хараатай хайн шамартай тэжээл абтаа юм. Хаширагууд, тугалнууд элбэг хүрэхэ тэжээлээр хангагдаа нэн.

СССР-эй правительственна делегаци Бухарест ерэбэ

БУХАРЕСТ, августын 21. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүдэ кандидат, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ Нүхэр Н. М. Шверник (делегацие толгойлошго), Молдавскэ ССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Г. Я. Рудь, генерал-полковник нүхэр Ф. И. Голиков гэгшэдхэ бүридхэн Советскэ Союзай правительственна делегаци Румынын сүлөөлгөдөөр арган жэлэй ойн хайндэртэ мүнөөдэр Бухарест ерэбэ.

Румында байгаа СССР-эй посол Л. Г. Мельников, Бухарестдэ байгаа советскэ посольствын дипломатическа состав, тэрэнэй арадай демократини ороинуудай посольствонууд болон миссионуудай толгойлошонор ба гэшүүд Советскэ Правительственна делегацие угтаа.

Советскэ правительственна делегацие аэродром дээрэ нимэ хүнүүд угтаа: Румынска Арадай Республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Георгье Георгиу-Деж, Агууехэ Национальна Суглаанай Президиумэй түрүүлэгшэ Петру Гроза, Румынска хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй нэгдэхэ секретарь Георгье Апоустол, Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгдэхэ орлогшонор Иосиф Кишиневский, Киву Стойка, Александру Могиорно, Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшонор Эмиль Воднараш, Мирон Константинеску, Петре Борилда, Румынска хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй секретарь-

Аэродром Советскэ Союзай болон Румынска Арадай Республикын гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй байба. Уулзалтын үсэд хүндэлэлэй караул жагсанхай байгаа. СССР-эй болон Румынска Арадай Республикын гүрэнэй гимнүүдыс оркестр наадаа.

Нүхэр Георгье Георгиу-Деж Советскэ правительственна делегацие халуунаар амаршалба. Нүхэр Н. М. Шверник харюугай үгэ хэлжэ, Советскэ правительствын, Коммунистическэ партиин ба Советскэ арадай үмэнгэһөө агуусхэ национальна хайндэртэйни дашарамдуулан Румынска ажалшадые амаршалаад, арадай ажахыс хүгжөөлгэдэн тэдэнэртэ шэнэ амжалта хүсэбэ.

Республикын уранзохёолшодой хоёрдохи съезд

БУРЯТ-МОНГОЛ СОВЕТСКЭ ЛИТЕРАТУРЫН МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ БА СААШАНХИ ЗОРИЛГОНУУД ТУХАА

БМАССР-эй ССП-гэй правленийн харюусалгата секретарь нүхэр Н. Балданогой хэһэн тоосоотой элдхэлхээ

Бурят-Монголой советскэ литература хадаа Агууехэ Октябреска социалистическэ революциин ашаар бин болоо, тэрэниие сээсэи мэргэн Коммунистическэ парти ургуулаа. Агууехэ ород арадай литература хадаа залуу Бурят-Монголой литературы бин болоһон эгээн түрүүшын сагһаань хойшо энэрхи, анхарал оролдолтой багшань байгаа.

Имагтал манай түрэл Коммунистическэ партиин үдэр бүрин хүтэлбэрин ба анхарал оролдолтын ашаар, ородой классическа, түрүү советскэ литературин һайн һайхан нүлөөнэй ашаар, манай арадай залуу литература үр эхэтэйгээр хүгжээн, бэрхшээлүүдтэ эсэргүү тэмсэлд хүмүүжээн, урған ба һайжарһан байна.

20 жэлэй урда тээ республикын уранзохёолшодой Нэгэдэхи съезд дээрэ бурят-монголой литература хадаа уранһайханай литературы зохёолнуудай хэдэн олон авторнуудаар түлөөлгөлдээн байгаа. Тэдэнэй дунда — Бурят-Монголой үннэй уранзохёолшо Хоца Намсарев, Бабасап Абидуев, Бата Базаров, Покто Номтогов, Дольён Мадасон, Апполон Шадаев, Дарин Хилтухин, Алексей Уланов, Семен Дунаев гэшлэ байгаа.

Тэдэ жэлүүдтэ Хоца Намсарев өөрынгөө олон тоото шүлэгүүд, расказууды, сатирическэ поэмэ хэблэн гаргаа. Өөрынгөө лирическэ шүлэгүүд дотор уранзохёолшо хадаа Коммунистическэ партине, Советскэ Эхэ ороноо алдаршуулаа, Агууехэ Октябрин ашаар һэрэн хүгжээн өөрынгөө түрэлхи хяаары «Мини бурят-пютаг» гэнэ шүлэг соогоо магтана. Дарлалтаһаа сүлөөлгөлдээн бурят эхэһэртэ олон шүлэгүүдэ зориулаа, харанхы мунхаг, бүдүүлг байдалье нэбтэрүүлжэ байһан ламанарые шорлон элирүүлэ. Хоца Намсаревай 1926 ондо бэшээн «Үгээн Гэлээнэй үгэ» гэжэ сатирическэ поэмэ хадаа манай литературата түрүүшын поэмэ болоно, тэрэ хадаа ламанарые шорлоно, тэдэнэй хара муухай хэрэгүүдэ элирүүлэ.

Тэдэ жэлүүдтэ Хоца Намсарев поэт байлгараа хизарлаагүй. «Үннэдэй үхэл», «Хара шарайтай» ба бусад расказуудын ноёдудтай ба ламанартай тэмсэхэ тэрэ лэ темэдэ зориулагдан байгаа. Хожомо тэдэ расказууд «Тинимэ байгаа» гэнэ ном бололгодо.

Агууехэ ородой литератураһаа саг үргэлжэ һургаал абанайһаа ашаар, залуу бурят-монголой литература урғаша дабиһаа, шэнэ зохёолнуудаар баяжаа. Уранзохёолшод өөһэднэгөө мэрэгжэлые саг үргэлжэ һайжаруулаа, шэнэ шэнэ жанриуд болоу уранһайханай жанриуды хэрэглэдэг болоо, өөһэднэгөө уранзохёолнуудай тематикы үргэлжөө, 1935 ондо Хоца Намсаревай «Цыремпил» гэжэ повесть хэблэһэн байгаа. Тэрэ хадаа революциин урда тээхи, 20-дохи зуун жэлэй эхээр байһан бурят арадай ажабайдалые харуулгада, тус арадай түрүү хүнүүдэй ухаан бололой урғалтада зориулагдан байна.

1938 ондо Хоца Намсарев «Нэгтэ һүни» гэжэ өөрынгөө хоёрдохи повесть бэшэ. Тэрэн соогоо автор хадаа республикын колхозно байгуулалты харуулаа.

Бабасап Абидуев өөрынгөө уранзохёоллой мэрэгжэлые һайжаруулаа. «Баяр» гэжэ тэрэнэй шүлэгүүдэй сборник 1938 ондо хэблэгдэн гараа. Драматург Апполон Шадаев, поэдүүд Бато Базаров, Шираб Нимбуев, Дарин Хилтухин, Семен Дунаев, Даринжаб Дамдинов, Чимит Цыдендамбаев ба бусад уранзохёолшод өөһэднэгөө зохёолнууды гаргаһан байна.

Дайнай урда тээхи жэлүүдтэ бурят-монголой литературата драма, лирикэ, сатира, поэмэ, повесть гэхэ мэтэн жанриуд тэршэлэн бин болоһон болоһыне, роман, комеди үшөөл үгы байгаа. Ухибүүдэй литература тон һаахан бин болоо.

Гитлеровскэ Германиян хороото муухай довтолго шэнэ ажабайдалые байгуулжа байһан советскэ хүнүүдэй амгалан тайбан ажалые элдээн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлүүдтэ советскэ уранзохёолшод Эхэ оройнгоо сүлөө ба бэс даанхай байдалье хамгаалхын түлөө тэмсэлд эзлэхэ ёһотой һууриа эзлэ. Манай республикын уранзохёолшоды, Эсэгэ ороноо хамгаалагдай нинтэ жагсаалда жагсаһан байна. Манай үнн хэрэгэй илаха байһанда хэлбэрнэгүүгөөр этгэл, фашизмда угаа эхээр эбүүрхэлжэ, советскэ нацинуудай хани барисаан, пролетарска, интернационализм хадаа Хоца Намсаревай, Константин Брианский, Дарижаб Дамдиновай, Бато Базаров, Дольён Мадасон, Семен Дунаев, Чимит Цыдендамбаев, Шираб Нимбуевай ба республикын бусад уранзохёолшодой зохёолнуудта гол зүйлүүд болоһон байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай илалта түгэлдэрөөр дүүрэнэй һүүлээр советскэ хүнүүдэй баатарлиг ажал, манай үдэрнүүдэй герой—шэнэ ажабайдалые байгуулагшад хадаа советскэ литературин гол анхаралые дахин хандуулаа.

Литературын, киногой, драматургин ба хүгжэмэй асуудалнуудай талаар 1946—1948 онуудай үедэ абтан партиин Центральна Комитетэй тогтоолнууд литературы ба искусствые хүгжөөжэ ябадалда угаа эхэ удхашанартай байгаа. Парти болбол советскэ искусствын гүн эхэ удхатай, коммунистическэ партиина, үдэр мэрэгжэлтэй байхын түлөө тэмсэхэ гэжэ искусствын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые уряалаа.

Дайнай хойто тээхи жэлүүдтэ манай литературата Хоца Намсаревай «Үрэй толон», Жамсо Тумуновай «Нойрхоо һэрийн тала», Чимит Цыдендамбаевай «Банзарай хубүүн Доржи» гэжэ романууд бэшгэдэ, Дарин Хилтухин, Жамьян Балданжабов, Семен Дунаев, Шираб Нимбуев, Дольён Мадасон ба дайнай үдэрнүүдтэ литературата ерэнэй залуу уранзохёолшод Дамба Жалсарев, Ранса Белоглазова, Чимит Ригзын Намжилов, Цыденжап Жимбис, Цырен-Базар Бадамаев, Михаил Толкач, Арсалан Жамбалон, Василий Степкин, Барадий Мунгонов ба бусад хүнүүд өөһэднэгөө нилээд олон зохёолнууды гаргаһан байна.

Республикын уранзохёолшод революциин урда тээхи хүгжэлтэдэ байһан үнн байдалье зүбөөр, түүхын ёһоор, тодорхойгоор харуулхые эрһэн социалистическэ реализмын арга методые улам гүнзэгүүгөөр шудлан хэрэглэжэ байна.

Бурят-монголой литературын хүгжэлтэдэ туйлагдан лабтай эхэ амжалтанууды тэмдэглэхэ зуураа, бидэнэр хадаа тэрэнэй нилээд эхэ дутагдалнууд тухай, арадай ургжа байһан эрлэнүүдые тэрэнэй үшөөл хангаагүй байһан тухай дуугай байжа шадхаагүйбди.

Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын эсэхэ сусалгагүй анхарал оролдолтын ашаар, ород ба СССР-эй бусад арадуудай ахадүүгэй туһаламжын ашаар социалистическэ Бурят-Монгол аграрна гэгдэнги хизаар байһанаа индустриально-колхозно республика болоо. Промышленности томо томо шэнэ олон предприятиуд байгуулагдаа. Промышленностиин национальна кадрнууд бэлдэхгэдэ. Бурят-Монголой социалистическэ хүдөө ажахы түрүү техникээр эзбэсгэлдэ. Советскэ интеллигенциин отряд урган гараа.

Гэбшье, манай уранзохёолшод промышленностин, хүдөө ажахын хүнүүд тухай, ухаан бололой ажалтай хүнүүд тухай багаар бэшээн. Социалистическэ деревини хүнүүд тухай томоноуд литературна зохёолнууд манайда үшөөл сөөөн байна. 1953—1954 онуудай зарим пьесанууды, Ж. Тумуновай «Жаргалтын галнууд», Ц. Жимбиевэй «Баян пуга» гэжэ поэмэнууды, Цыдендамбаевай, Хилтухинай, Дунаевай, Жалсаревай ба бусад уранзохёолшодой хэдэн олон лирическэ шүлэгүүды лэ нэрлэжэ болохо юм. Манай уранзохёолшод Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитетэй сентябрьска, февральско-мартовска Пленүүдтэ тогтоолнууды бэлдүүлхын түлөө тэмсэхэ байгаа хүдөөгэй ажалшад тухай мүнөөхэн дээрэ юушые бэшэгтэй байна. Тэдэнэр мүнөө хүдөөдэ боложо байһан угаа эхэ хубилланууд тухай бэшэнгүй. Манай интеллигенци тухай тон багаар бэшгэлдэ.

Драматурги ба хубиүүдтэ литература гэхэ мэтэн жанриудай гэгдэл илангаяа ехэ байгаа, энэнь областной партиина 18-дахы конференци дээрэ илангаяа шангаар тэмдэглэгдэ. Тэрэ үеһөө хойшо нилээд удаан саг үнгэрөө, гэбшье, энэ талаар биратай хубилланууд болоодүй. Тинимэшые байгаа һаа, һүүлэй үедэ ухибүүдтэ зориулагдан Балданжабовой «Таба», А. Шадаевай «Эдир ангуушад», Д. Жалсаревай «Дүүнэртээ хөөрөлдөөн», Д. Хилтухинай «Онгосохон» гэнэ зохёолнууд хэблэгдэ. Тээд, эдэ бүгдэ тон хангалтагүй байна. Эдэ зохёолнуудай зариманинь уранһайханай талаар нула муу байна.

Һүүлэй үедэ драматическа хэдэн олон зохёолнууд: «Дүлэн», «Сахиуртын голдо», «Будамшуу», «Галта мүрэн» гэнэ пьесанууд, «Нойрхоо һэрийн тала» гэжэ оперын либреттэ, «Ангара басаган» гэжэ баледэй либреттэ ба бусад зохёолнууд бин бололгодо. Гэбшье, манай театруудай национальна репертуар тон бага байна. Манай драматургнуудай пьесануудэй нинтэ дутагдалыне юмые нулаар, ношо удаанаар, дотоодын тэмсэлгүйгөөр, динамикагүйгөөр харуулга болоно. Тинимэшые манай олохон пьесанууд һонирхолгүй юм, хүнүүдэй һанал бодолодо гүнзгэе халуун зориг бодолые түрүүлггүй.

Имагтал социалистическэ реализмын арга методые гүн гүнзэгүүгөөр шудалхадаа, манай уранзохёолшод амжалта туйлажа шадхаа байна. Теорин асуудалнуудта анхаралаа нулаар хандуула ябадал һүүлшын үедэ уранзохёолшод дунда бин байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Ажабайдалые һайнаар мэдэхэ уранзохёолшо болохын тулада ажабайдалые гүн эхээр мэдэхэ, обществын ба байгаалин хүгжэлтын хулинууды мэдэхэ, марксизм-ленинизмын теорине мэдэхэ хэрэгтэй байна.

Гэхэтэй хамта, республикын зарим уранзохёолшод өөһэднэгөө политическэ эрдэм болбосоролые дээшлүүлхын тулада хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилэ. Энэ хадаа зарим уранзохёолшодые алууу хэхэ ябадалда хүргэһэн байна.

Манай уранзохёолшодой хэдэн олон зохёолнуудта хүн бэшэ, харин үйлдбэрин процесс гол болгодоһон байна. «Ехэ замууд» гэнэ М. Толкачин роман, тусгаарлабал, энэ талаар эхэ доодо хэмжээндэ байна. Зарим уранзохёолшод өөһэднэгөө героинуудай хубин ажабайдалые харуулгада бүхы анхаралаа хандуула.

Мүнөөнэй байдалье харуула ябадалда, теорин асуудалнуудта зарим уранзохёолшодой хангалтагүйгөөр хандалга тэршэлэн үзэгдэ. Манай үеһн хүнэй, шэнэ хүнэй ажабайдалые үнн зүбөөр, тодорхойгоор харуула гэнэ зорилгы манай уранзохёолшод тон муугаар бэлдүүлэ. Муу персонажуудай образуудта орхолоо, һайшаалта героинуудай образууд зарим зохёолнуудта нула муугаар харуулагдана. Жэшээхэдэ, «Нойрхоо һэрийн тала» гэжэ Жамсо Тумуновай роман соо һайшаалта героинууд зарим талаараа нулаар харуулагдаа, тингээд байхада, муу персонажууд нилээд шадабаритай урғануашын зураһан хэбэртэйгээр тобойсо харуулагдаа.

Һайшаалта герой заабол муу талаартай байха юм, үгы һаа һайшаалта герой худалаар тааруулан байха болоно гэжэ зарим нүхэд тоолодо юм. Тингээд байхада, «Үрэй толон» гэжэ Хоца Намсаревай романаһа Цыремпил нимэ түхэл шарайтай бэш хаям. Тэрэнэй дүрэ шарай үнн зүбөөр харуулагдана.

Һайшаалта геройн зан абарини орёо байһанинь муу ба һайн шарнуудые сасуулаха ябадал огто бэш болоно. Һайшаалта геройн эрлэн зориг, сэдхэл болоһон олон янзын эрлэтэ, коммунистическэ моралин принципүүдтэ тэрэнэй үнн байгаа — эдэ бүгдэ хамтархадаа һайшаалта геройн зан абарини орёонын харуула. Зан абарине эгээл нимээр манай литературата харуулаха шухала.

Республикын уранзохёолшод үнн байдалье нулаар шэнжэлнэ гэжэ элдхэлхээ саашаа тэмдэглэбэ. Тэрэнэй шалтагаанаар, зүриддөггүйгөөр бэшлгын «теори» зарим уранзохёолшод дунда оршоно. Энэ теорин ёһоор яһан уранзохёолшод ажабайдалые буруугаар харуулаа. «Нэгэ замаар» гэнэ нэрэгтэй С. Кузнецовой роман соо, жэшээхэдэ, тинимэшые баян ехэ арга боломжые хэрэглэжэ шадхаагүй, хайша хэрэгээр хандаха, заримдаа харюусалгагүй ябадал гаргаха ушарнууд болоно.

Шүүмжэлхы шэнжэлэлггүйгөөр манай ажабайдалда буруу үзэгдэлнүүдые харуулаха гэнэ ушарнууд зарим уранзохёолшодой зүгһөө литературата һүүлэй үедэ үзэгдөө. Угаа олон дутагдалнуудые уншагдай урда табижа, уранзохёолшо хадаа муу хүнүүдэй олон образууды харуулаад, энэгээрэ өөрынгөө зорилгы дүүрэн дээрэ тоолоно.

Минн лэ харуулхын тулада, хүнүүдэй ухаан бодолдохи капитализмын үзэгдэлнүүдые харуулаха шадхаагүй байһабди. Иимэ юумэ хэхэ гэшэ советскэ үнн бодото байдалье хазгайруулаха, советскэ хүнүүдые хардаха гэнэ болоно. Хүнүүдэй муу ябадалай хүгжэхэ эрх байдал манай орондо байхагүй. Ямаршые хойрго этгээд, билдагууша, эхэ тушаал эзлэхые оролдого, залуу лодыр хаанашы һаа ходоодо эхэ эсэргүүсэлгэтэй ушардаг байна. Гэгдэнги ябадал түрүү юумэй хоёртой тэмсэл хадаа манайда түрүү юумэнэй илалтаар дүүрэдэг юм. Ажабайдалда нимэ байдаг. Тингээд, зарим зохёолнуудта яахадаа тинимэ бэш байдаг бэ?

Манай уранзохёолшод хүнүүдэй ухаан бодолодо үнгэрһэн үе сагай үзэгдэлнүүдые элирүүлжэ, эдэ үзэгдэлнүүдтэй хүнүүдые элирүүлжэ, тэдэн тухай хайра гамгүйгөөр бэшэхэ ёһотой.

Манай уранзохёолшодой зохёолнуудта байдаг олохон дутагдалнууд хадаа мэрэгжэл шадабарин бага байһанай, образууды гүн гүнзэгүүгөөр харуулаха шадхаагүй, зохёолы композициин талаар зүбөөр зохожо шадхаагүй, уранһайханай түхэлтэйгөөр ажабайдалые харуулжа шадхаагүй байһанай үр мүн. Тинимэшые уранзохёолой хэрэгые, зохёолнууды бэшэхэ мэрэгжэл шудалха гэшэ уранзохёолшодой тон шухала зорилгонуудай нэгэнинь мүн.

Агууехэ Горький эрид шанга, хэшэн хэтэй литератураһаа һуралсал гаргахемнай урғалдаг байгаа. Энэ һуралсал литератураһаа хэрэгтэй дүрмүүдые гансахан шудалалгаар хизаарлангагүй. Энэ хадаа ажабайдалһаа, литературы, илангаяа ородой литературын мастернуудһаа һуралсаха ябадал болоно.

Ородой литературын, СССР-эй бусад арадуудай литературануудай, дэлхэйн классикын элитэ ехэ зохёолнуудые оршуулаха талаар хүдэлмэри угаа эхэ удхашанартай байна. Уранзохёолшод оршуулгаһаа арада тон ехэ хэрэг хэжэ байна.

Ород хэлэнһээ бурят хэлэн дээрэ уранһайханай зохёолнуудые оршуулаха талаар хүдэлмэри шэнэ хэрэг гэшэ, тэрэ хадаа Агууехэ Октябреска социалистическэ революциин һүүлээр лэ Бурят-Монголодо дэлгэрһэн байна. Тэрэ саһаа хойшо ородой ба дэлхэйн литературын, советскэ уранзохёолшодой олохон зохёолнууд хэблэгдэ.

Манай уранзохёолшод энэ тон хэрэгтэй, ашаг эхэтэй хүдэлмэри багаар эрхилнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Оршуулгын шарнынь олохон ушарта хангалтагүй байна. Оршуулгын гол дутагдалнуудынь юуб гэхэдэ, үгые үгөөрин һэлгэжэ тэрэ хэбэрн оршуулаха, түрэлхи хэлэ-

нэйгээ баян ехэ арга боломжые хэрэглэжэ шадхаагүй, хайша хэрэгээр хандаха, заримдаа харюусалгагүй ябадал гаргаха ушарнууд болоно.

Бурят-Монголой номой хэблэ оршуулгын хэрэгые тон муугаар эхидхэнэ. БМАССР-эй советскэ уранзохёолшодой Союзшые оршуулгын шарные һайжаруулаха асуудалнууды эрхилнэгүй. Оршуулгаһаа мэрэгжэл шадабарине дээшлүүлхы, тэдэнни бэлдэхын түлөө оролдохо шухала.

Арадай культурна заншалнуудта, тусгаарлабал, арадай аман зохёолнуудта зүбөөр, марксистско-ленинскэ ёһоор хандалга литературын хүгжэлтэдэ, тэрэнэй олохон асуудалнууды шиндхэлгэдэ ехэ удхашанартай юм. Пролетарска культура хадаа өөрынгөө бүхы түхын турша дотор хүн түрэлтэнэй бин болгон культурна баялгуудай үндэһэ һуурн дээрэ хүгжэжэ шадхаа, хүгжэхэ ёһотой юм гэжэ В. И. Ленин заһан байгаа.

Нэгэ үедэ Бурят-Монголой литературата шурган ороһон буржуазна националистнууд тэрэнэд угаа эхэ хоро хүргөө. Тэдэнэр национальна түхэлэй үмэнэ али болохоор һүгдэжэ байгаа, социалистическэ удхыне хазгайруулаха гэжэ оролдоһон байна. Парти буржуазна идеологин тала баригшадые бута сохёо, националистическэ үзэл бодолой хороото нүлөөһөө манай литературые сэрбэрлэхэ ябадалда туһалаа.

Бурят-монголой литература бэшмэл уг үндэлгүгэй байгаа, тэрэ хадаа арадай аман зохёолдо, фольклорто түшгэгдэг һэн. Имагтал энэгээрэ манай литературын түрүүшын зохёолнууд онсо илгарла. Поэтическэ аман зохёолнууд литературые баяжуулжа, манайшые үдэрнүүдтэ хүгжэн бадагха үргэлжэлһөөр. Имагтал революциин хойто тээхи жэлүүдтэ арадай үлгэртэй Апполон Торосовой зохёолнууд илангаяа ехэ хүгжэлтээ туйлаһан байна.

Арадай аман зохёолнуудта хандаха тушаа асуудалаар манай партиин хараа шугам хадаа арада табиатай бүхы түрүү юумые шэнжэлжэ, шэлэн абаха, нэбтэрүүлхэ, хэрэглэхэ, фольклорно зохёолнуудта хархис этгээдүүдэй ба ангиһуудай нэмэжэ оруулһан хороото зүйлнүүдые абан хаяха гэжэ тон тодорхойгоор заһаа.

Арадай аман зохёолнууд тушаа, тусгаарлабал, «Гэсэр» гэжэ эпос тушаа хэдэ хэдэн нүхэд эхэхэн алдуу гаргаа. «Гэсэр» гэжэ эпос арада харша, хархис юм, феодалнуудай ба хаашуулай хуушан саг үеһе, Чингис-Ханай шуната бузар хэрэгүүдые адаршуула гэнэ баталалгатайгаар бүлэг уранзохёолшод наущна гүн эхэ шэнжэлгэ хэнгүйгөөр, бүхы материалнууды мэдэнгүйгөөр мэдүүлһэн байгаа. «Гэсэр» гэжэ эпосы ардай шэнжэ шарные баримтагүйгөөр арсаха ябадал арадай аман зохёолнууды дэлгэрүүлхэ, хэрэглэхэ ябадалда юрэнхы дээрэ муугаар нүлөөлбэ. Һүүлшын жэлүүдтэ уранзохёолшод ба эрдэмтэд фольклор, үлгэрнүүд, онтохонууд, дуунууд ба бусад зүйлнүүдые судлуулаха, шэнжэлжэ талаар хүдэлмэри огто зогсоһон шахуу байна.

1953 оной февраль нарада Улан-Удэдэ болоһон научна конференци

энэ асуудалье тодорхойлоо. «Гэсэр» гэжэ эпос гол түлэб арадай зохиол мүн, тэрэ хадаа прогрессивней дай шэнжэ шанартай байна ба тус конференци заһаа. Гэхки тус конференци хадаа эпос дотор феодалнуудай, ламанарай, хархис ангиһуудай түлөө шэдэй оруулһан элдэб янзын булуу зүйлнүүд бин байна гэмдэглэ.

Манай зарим уранзохёолшод театруын социалистическэ удхы ба национальна формотой байха хай асуудалье гүн гүнзэгүүгөөр бэгожо шадхаагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа арадай баян зохёолнууды хэрэглэлгэдэ шүүмжэлгүгөөр хандаха талаар түрүүн харагдана. Заримдаа манай уранзохёолшод үлгэртэй ушан түхэлы хэрэглэжэ, тэрэн дамжуулан социалистическэ шухала гаргахые оролдодо байна.

Литература бүхэнэй националь онсо шэнжэ шарнынь нэн тоо арадай ажабайдалтай түүхэдэ тухай зүйлнүүдые: тэрэнэй ажабайдалые, заншалнууды, психическэ олоно бодолы харуулга болоно. Национальна шэнжын эдэ зүйлнүүд социально-экономическа условиян дунда хубилно.

Манай литературын хүгжэлт асуудалнууды зохёолнуудай һаа ба муу талые, съездын урда ба хэблэлдэ зүбигн хэлсэгэй юуруулаб гэхэдэ, манайда литературна шүүмжэлэлэй кадрнууд гана, имагтал тэдэнэй хүдэлмэрилжэ, тэдэнни эмхидхэжэ шадха шухала байна. Манай шүүмжэлэлэй юрэнхы хэмжээһин тон доодо хэмжээндэ байна. Шүүмжэлэй бурят-монголой литературын хүгжэлтын шухала асуудалнууд табигдана байһаны һаа тон халирхуй тулоур байна.

Шүүмжэлэлэй зарим статьяну гансахан нэгэ талаартай байдаг тула ехэ дутагдалтай байна, шүүмжэлэй ямар нэгэн литературно зохёолые бүхы дээрн шүүмжэлгүгэй гөбөл хэрэхы эхээр магтана.

«Байкал» гэжэ альманахын шүүмжэлэй бүлэг тон муугаар хуанһа. Энэ альманахын редколлегия (ород, мүн бурят хэлэнүүд дээрэ авторска эдэбхитэдые олоорун баадуулаха талаар эмхидхэлэй ямаршые хүдэлмэри хэнгүйгэй, залуу бэшэжэ эмлжэ байһан уранзохёолшодой дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри биратайгаар абуулһан үеһэн талаар дутагдалтай зохёолнууды гансахан олохон ушарта оруулагдаа байна.

Уранзохёолшодой творческэ, тэршэлэн ямар нэгэн ондоо ажалууд алаа зан ударидаха саг үргэлжэ хуульчилжэ эринэ. Энэ талаар ССП-гэй правленийн эхэ үггэ дүр гэхэ ёһотой. Гэбшье, тэрэнэй элдхэлжэй ажал-ябуулан хангалтагүй байна.

Республикын уранзохёолшод Союзшые удаан саг соо Галсанов тэмдэрилгүгэй байгаа, Галсановай үнн сэдхэлгүгын, тушаал намнадаг уранзохёолшодой творческэ хүдэлмэрине хүтэлбэрилгэдэ тэршэлэн нүлөөлөө. Тэрэ хадаа залуу уранзохёолшод хайша хэрэгээр, албу хойроогоор хандадаг байгаа. Уранзохёолшодой бэшнэн зохёолнууд анхарал хандуулаар байһаны олон жэлэй туршада дарагдажа мэдэгдэ байгаа.

Уранзохёолшодой организацион муугаар хүдэлмэриһэн ябадал гансахан Галсанов гэмтэй бэшэ ССП-гэй правленийн тэрэнэй гэмтүүлсэл гаргаагүй, зарим нүхэтэй уранзохёолой хэрэгүүдтэ заһаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Правленийн даа уранзохёолшодой һуралсалы хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине эмхидхэхэ асуудалнууды эрхилнэгүй. Энэнь ямар юумэдэ хүрөө гэхэд зарим уранзохёолшод өөһэднэгөө үлүүдэ тоолог, бартам зантэй шүүмжэлэлые дуулаха дүрэгтэй болоно. Архи ууха, зохиогүй аман зангуудые гаргаха ушарнууд болоно.

Республикын уранзохёолшод үмэнэ ехэ харюусалгатай зорилгонууд табигдаа байна. Съезд хада манай уранзохёолшодой бүхы хүдэлмэрине һайжаруулаха тон нүхэт шуга болохо, ССП-гэй правленийн хүдэлмэридхэ дутагдалнууды ехэ хэрэгээр, тэдэнни зайлуулаха арга тодорхойло ёһотой байна.

Манай республикын уранзохёолшод помүүдые үсөөһөөр ба муугаар бэшэнэ. Тэдэнэр мүнөө үеһн байһал шухала теманүүдтэ бэшэ ёһотой. Мүнөө үеһн удха түгэлдэ уранһайханай талаар бүрин гүйсэ зохёолнууды бэшэхэ гэжэ манай ушаршад эрнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын уранзохёолшодой II съездын президиум. М. Минесвий фото.

Котельщицгүүдэй амжалта

Улан-Удын судно-заһабарилгын заводын коллектив ажалдай бүтээсье саашадан дээшлүүлхын түлөө тэмсэжэ байна.

Цехүүдэй хоорондо дэлгэрэн социалистическэ мурьсөөндө котельщицгүүд хоёрдохн хуури ээлжэ ябана. Котельн цехын коллектив июль харынгаа даалгабарине 102 процент дүүргэһэн байна.

«Танай цех соо ямар хүн баранһаа үлүү найнаар ажаллана?» гэжэ цехын начальник нүхэр В. Плужниковһаа асуухада: — Манайда түрүүшүүл олон. Тээ тэрэ Хүндэлэй доскада бэшээтэй түрүүшүүдэй олониннь манай цехын хүдэлмэришэд байха. Эгээн найнаар ажаллагшье нэрлэхэ болоо һаа электрогагнууриша К. Губин гэшэ, — гэжэ хариусаба.

Электрогагнууриша К. Губин котельн цехтэ дүрбэдэхн жэлэ ажаллажа байна. Энэ мэр гэжэлэ богонихон болзор соо найнаар шудалаад, цехынгээ үннэй электрогагнууришадые холо илажа гаранхай. Баржа, шалаанда болон катернуудые тагнахадаа нэгэшье голодхо гаргадаггүй, гагналгын материал хэсэр арьбалдаг болоһон байна.

«Ажалай үдэр дүүрбэ. Цехын хүдэлмэришэд гэртээ харихынгаа урда тээ показателин доскагай хажууда олоороо сугларжа, мүнөөдөр даалгабаряа хэн, хэды процент дүүргэһиние һонирхон харана. Даалгабаряа дүүргэһгүй хүнүүд үсөөн.

— Зай, нүхэр Губин хэды процент дүүргэбэт, — гэжэ электрогагнууриша П. Елесевай асуухада: — 180 процент, шн хэды дүүргэбэт?

— Мүнөөдөр материалаар дутагдабшье 160 процент дүүргэбэт. Үглөөдөр шамайе хүсэхэб, — гээд тэрэ хоёр энээлдэхээр газашаа гарана...

— Энэ хоёр хоорондоо мурьсэхэ зуураа, нэгэниннь мүнөөдөр, нүгөөдөө үглөөдөр илажа гарадаг, — гэжэ цехын начальник нүхэр В. Плужников оморгохон хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электрогагнууриша нүхэр К. Губин ажаллажа байна.

Текстн Б. Цыремпиловэй, фотон С. Марковай.

Халтар хара үнэгэдэй фермэдэ

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхоз халтар хара үнэгэдэе үсхэбэрлэнэ. Ангай фермэе эрхилэгшэ Бальжинма Будаев энэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг юм. Үнэгэдэе хайшан гэжэ харууналхада, ямар нарада ороондо оруулхада, ямар тэжээл үгэхэдэ ашагтай байһиние тэрэ найнаар мэдэжэ абаа. Харууналжа байһан үнэгэдэйнгээ тоо толгойнь олошоруулаа, олзо дохдын дээшлүүлэ. Жэшээлхэдэ, колхоз үнэгэрнэй жэлдэ үнэгэрнэй 15 арһа гүрэндэ тушаажа, 15.070 түхэрнэй олзо абаһан байна. Энэ жэлдэ 43.500 түхэрнэй олзо доход абахаар хараална.

Тээд, халтар хара үнэгэ үсхэхэдэ, тэдэнэй тэжээлдэ ехэ гаргаша гардаггүй, харин жэл соо нэгэ үнэгэндэ 300 түхэрнэй тэжээл гаргашалагдана.

Мүнөө энэ фермэдэ эмэ 10 үнэгэн, энэ жэлэй 38 гүлгэд тоологдоно. Түсбэйлэ ёһоор, 30 гүлгэ абаха байһан аад, 38 гүлгэ абаад, найнаар тэжээжэ байна. Зарим эмэ үнэгэд 6—8 гүлгэ түрэнэ. Ангай фермэе эрхилэгшэ Б. Будаев энэ жэл үнэгэдэе ороондо оруулха календарна түсбэ мэргэжэлтэдэй хамта зохёһон юм. Мүн эмэ үнэгэдэй ороондо орохо, түрэхэ ба түрөөд байха үедэн тэдэндэ тэжээл нэмээгдэдэг ба «А», «В», «Д» гэжэ вьгитинүүд үгтэдэг байна.

Бальжинма Будаев тэдэниие уналха, эдээлүүлэхэ, харууналха үдэрэй нарин гурим бариддаг. Үнэгэдэе элдэб янзын үбшэнһөө нэргылэн, тэдэнэй байдаг таһалтануудые сэбэрлэжэ, дезинфекцидэ оруулна.

Л. Дабаев, колхозой зоотехник.

ДЕПО БАРИГДАЖА БАЙНА

Хүдөө ажахые механизацилгын кадруудые бэлдэдэг Сэлэнгийн училищиде комбайнууд ба бусад машинануудые заһабарилха депо баригдажа эхилэ.

Тус депо кузнецнэ, слесарна, столярна, шөрдэлгын ба бусад цехүүдтэй байха юм.

Энэ барилгыг Галууга-Нуурай рудоуправленин горно-промышленна нургуулинн хурагшад барига байна.

С. Шаранов.

Колхознигуудай ажалта үдэртэ аван үгтэнэ

Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхоздо энэ жэлэй хоёрдохн квартал дүнгөөр колхознигуудай ажалта үдэртэ аван үгтэбэ.

Хоншод Н. П. Носкова, А. Ф. Антонова, И. Г. Калашников гэшэд хоёрдохн квартал соо олоһон ажалта үдэрнүүдтэ 300—300 түхэрнэй абаба. Колхознигуудта хамта 50 мянган түхэрнэй аван хубаагдаа.

Р. Гомбоев.

Германска милитаризмые гэмнэһэн документ

ЛОНДОН, августын 20. (ТАСС). «Хараал шынгэһэн хас тамга» гэжэ Англин сэрэгэй главна юристын туһалагша байһан лорд Расселэй ном Лондондо хэблэгдэ. Энэ ном хэблэгдэжэ гарахынгаа бүрн урид Англин ба бусад ороонуудай олонинтын анхарал хандуулба. Ушарын, энэ номые хэблэхэгүй гэнэ һэдэлгэтэй дашарамдуулан, политическэ арсаалдан гараһан байна.

Августын 11-дэ «Дейли экспресс» газетын корреспондент Чепмен Пинчери нигэжэ бэшэбэ: «Англин гададын хэрэгүүдэй министерствын хүтэлбэрлэгшэдэ номой хэблэгдэхэ байһантай дашарамдуулан болдогто болоно, юуб гэхэдэ, «энэ ном немецүүдые ээсбэглэхэ гэнэн правительственна түсэбтэ үргэн олонинтын зэбүүрхэлые ехэдэхэ, Германие саашадан хойшолуулангүйгөөр зэбсэглэхэ гэжэ оролдодог американска политическэ ажал-ябуулагшадта ба оборонин хүтэлбэрлэгшэдтэ наад түбэг ушаруулха, Германие ээсбэглэхэгүй гэжэ топ сэхэр эмэлээдэг Францида антигерманска үзэл бололые шагнагдаха байгаа».

Энэнтэй дашарамдуулан, номой хэблэгдэхэн ушарта, сэрэгэй главна юристын туһалагшын тушаалһаа гаржа тухай Расселдэ уридалһан хануулаха заабарн лорд-канцлерга (кабинетэй гешүүн, сүүдэй зургаанай толгойлогш, лорднуудай палатын түрүүлэгшэ) үгтэбэ. Энэнтэй һүүлээр Рассел тушаалһаа гараа.

«Дейли экспресс» газетдэ эльгэһэн бэшэг соогоо Рассел нигэжэ бэшэбэ: «Аягүй байдалда правительствен орохогын тулада тушаалһаа мүнөө гараад байхалда, би буулга хэжэгүй гэжэ шиндэлэ, зүб юумэ хэб гэжэ хэээ хээээнэйһинэе эхээр этгэнэй байна». Немецүүдэй ээсбэглэлтэ толорхой аюулнуудтай заатай холбоотой юм гэжэ бүхы хүнүүдтэ, тэрэһэлэн намда мүнөө тон толорхойгоор харагдана. Бүхы арга боломжонуудые ба бүхы баримтануудые уридалһан сэгнэжэ үзэнгүйгөөр энэ тон шухала асуудалые үндэһ баримтагайгаар шиндэжэ хэншье шадахагүй. Сэрэгүүсэлтэ хэхэ, үгы гээл өөрынгөө үзэл бололые хубилгаха хэмжээндэ хүрөөб гэжэ мэдэбэ. Тиммэнэ би сүлөөтэй байха гэжэ шиндэбэ».

«Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай аша туһада» тэмсэхэдэ, бидэ-

Джакартада болох уласхоорондын худал наймаанай ярмаркада Советскэ Союзай хабаадалга тушаа

ДЖАКАРТА, августын (ТАСС). Индонезийскэ хэблэветскэ Союзтай худалдаа найма бата харилсаануудые байгуулжэ бэшэбэ.

Үглөөдөр Джакартада уласхоорондын ярмаркада Советскэ Союзай хабаадалгай дашарлан, эдэ эрилтэнүүд улам шагаллобо. Советскэ павильон бүгэтын анхарал хандуула. Мунэ павильоний директор И. В. Д. ко пресс-конференци эмхидхэ донезийскэ томо газетнүүдэй редакторнууд, Антара, Анета агентствонуудай хүдэлмэришэд гададын корреспондентнүүд дээрэ байлсаба. Хэблэлэй түдэ советскэ экспонатуудые сэхэр һонирхоо.

Ярмарка эмхидхэхэ правительственна комитетэй түрүүлэгшэ хэд советскэ павильон дотор ко павильондүүдтэй хөөрлэхэ нигэжэ мэдүүлэбэ: «Ярмаркада советскэ Союзай хабаадалгай ехэ удаһанартай байна. Түрү хэе индонезийскэ советскэ мяншлестонини ба культуриш лалтануудтай танысажа ш байна. Гэбэшье, гансахан энэ ярмаркин удаһанар хазаар хагуй юм. Тус ярмарка худ наймаанай сүлөөтэй ба үргэн саануудые тогтоолтодо туһалһана, Индонези баруун гүрэн номнодог доромжолтын политическэ үзэл үгы болгохо гэжэ оролд хэ, хоёр ороной хоорондо худ наймаанай харилсаануудые үргэн хэрэгтэ нэмэри хэнэ» гэжэ дэглэнэ.

Нийтэгерманска спортн конференци Лейпцигдэ нээгдэбэ

БЕРЛИН, августын 20. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй нийтэгерманска спортнива II конференци сэгэлдэр Лейпцигдэ дэбэ. Германин хоёр хубилта шахуу спортменүүд конференци хүдэлмэришэд хабаадана. Конференцид хабаадагшад хадаа нийтэманска спортнива хүдэлмэришэд үргэдхэлгэдэ шэглүүлэхэ хэмжээ-ябуултануудые зүбшэн сэхэ байна.

Тайвань дээрэ америкын сэрэгэй бэлдэхэл хэнэ

ПЕККИН августын 20. (ТАСС). Синьхуа агентство нигэжэ дамжаһа:

«Майншн» гэжэ токийскэ тэдэ августын 17-до толилодо, Вашингтонсо шэнжэлэгшэ Р. Алленэй мэдээсэһэнэй ёһоор, америкса засагааршнд Тайвань дээрэй бэлдэхэлгые хурдлахаба.

«ША «хольн» болдолой сэг хэмжээ-ябуултануудые» Тай дээрэ бэлдүүлэхэ байна гэжэ бэшэбэ. «Хятадай бүхы эрвээр хажуугаар» сахилта хэхэ гэжэ америкса далайн-сэрэгэй флот захирагшда, тинн тайванска хоорондо американска сэрэгэй хүсөө «хоёр дахин ехэ болгодо», америкса 7-дохн флотой оперативна дохи бүлгые командлагшад адмирал Квисттын нэгдэмшэ манюушан дор үгтөө. Квист ху аралнууд дээрэ (Пескадо аралнууд) өөрынгөө штаб байгуулаба.

Японско хүдэлмэришэд Хүдэлмэришөөн гаргалта ШАНХАЙ, августын 20. (ТАСС)

«Майншн» газетын мэдээсэһэн ёһоор, Давыя Востогтохи америкса ээсбэтгэ хүсүнүүдэй шахада американска сэрэгүүдые гадаг японско 5 мянга шахуу хүдэлмэришэд удаадын хоёр үгтэ туршда хүдэлмэришөөн гаргалта юм гэжэ мэдээсэбэ. Хүнүүдые дэлмэришөөн гаргалта саашаа үргэлжэлэхэ гэжэ хүдэлмэришэд мэдээсэбэ.

Редакторай орлогш Д. Л. ЛОБСАНОВ

«ПРОГРЕСС» КИНОТЕАТРА УДА

«ПРОГРЕСС» киотеатра — «Герога» (12 ч. 30 м., 14 ч. 30 м., 13 ч. 18 м., 18 ч. 30 м., 20 ч. 30 м., 30 ч. 30 м.)

«ХРОНИКА» киотеатра — «Ваннаград» (10 ч. 30 м., 12 ч. 15 м., 14 ч. 30 м.), «Документальна шэн» фильм «Полых Кубани» (15 ч. 45 м., 16 ч. 45 м.), «Остров стараний» (17 ч. ба 22 ч.).

Шахтёрой үдэрэй урда тээ

Галууга-Нуурай рудоуправленин горнягууд шахтёрой заншалта Удэрые амжалтаар угтахын түлөө бэлдэхэе байна. Олон шахтанууд болон участогуудай коллективүүд ажалтай вахтада жагсанхай.

Шахтёруудай дунда дэлгэрэн социалистическэ мурьсөөндө комсомолец Николай Гвоздарьковай хүтэлбэрлэдэг хоёрдохн шахтын участок түрүүлжэ ябана. Тус участогай коллектив нүүрһэ малтаха июль харынгаа түсбэе 148 процент дүүргэһэн. Участогай олохон навалотбойщицуудай ажалтай бүтээсэ 140—150 процент болонхой. Шахтёрууд нүүрһэнэй өөрын сэнгые химдаруулахын түлөө ехэ оролдогто гаргана. Гансал июль нарада нэгэ тонно нүүрһэнэй өөрын үнэ 1.35 мүнгөөр химдараа.

Материалуудые гамтайгаар гаргашалһанай, салин хүлтэнэй фондэ алмананай, мүн найн шанартай нүүрһэ малтаһанай түлөө тэдэнэр июль нарада 6932 түхэрнэй мүнгэн зөөри арьбалһан байна. Участогай коллектив августын түрүүшын үдэрһөө эхилэн ажалайнгаа эрыше шагнагдана. 10 үдэрэй турша дотор 366 тонно нүүрһэ түсбэе гадуур малтаба.

Заншалта найндэрэй ойртохо бүрн түрүүшүүлэй зэргэ олоһонор. Участогай олон шахтёрууд халаанайнгаа даалгабарине үлүүлэбэ дүүргэнэ.

Хоёрдохн шахтын коллектив шахтёруудай заншалта найндэрэй хүндэллэдэ 100 тонно нүүрһэ түсбэе гадуур шахта сооһоо дээрэ гаргаха гэжэ шиндээд, уялгаяа бэлдүүлжэ байна.

Г. Тетерин.

Байкальска леспромхоз юундэ гээгдэнэб?

Байкальска леспромхоз гүнзгэе гээгдэлэе оронхой. Леспромхоз модо бэлдэхэе гүрэнэй түсбэе нараһаа нарада дүүргэнэгүй. Июль харын түсбэе оройдоо 52 процент дүүргэдэбэ.

Энэ леспромхоздо, республикын түрүү леспромхозуудтай адил, модо бэлдэхэлэй хүсэр хүндэ хүдэлмэришүүд гүйсэд механизацилганданхай. Модо унагааха, таллуулха, шэрэхэ ба зөөхэ хүдэлмэришүүд булта механизмуудар хэдлэдэг боложо, модошодой ажал хэсэр хүнгэрһэн байна. Гэбэшье, гүрэнэй түсбүүдые дүүргэхэ хэды нимэ арга боломжонуудтай байбашье, энэ леспромхоздо ажалтай бүтээсэ дэн бага, модо бэлдэхэлэй хүдэлмэриш тэсэхэгүй удаанаар ябуулагдана.

Иймэ байдалай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, эгээн түрүүн леспромхозой хүтэлбэрлэгшэд предпринятиингаа арга боломжые уридалһан хаража болологтойгоор хүтэлбэрлөөгүй ба модо бэлдэхэлэй хүдэлмэриш механизацила зуураа ажалтай эмхидхэхэе шэнжэдэн табига шалаагүй хэды болонго. Үйлдэбэршн технологическа процесүүдые сэхэр хазааруулан ушар гарана. Энэ леспромхоз мүнөө болотор зүбөөр табигдан технологн үгы, модо унагааха талмайнууд ямаршье эмхн гуримгүйгөөр ашаглагдана. Саяпиха гэжэ модо бэлдэхэлэй пунктн модо отологшын № 8 талмайда, мүн Соболиха гэжэ пунктн № 10 талмайда модонуч үдэрэй жэлнүүдтэ 3 талмай хуули бусаар отологдон байгаа. Тээд модо бэлдэхэлэй модон дахин отологшод байнэ. Энэ баримта юм харуулаб гэхэдэ, леспромхоз нүүдэй хэдэн жэлэй туршда модоной масивуудые ашагтайгаар хэрэглэхын түлөө тэмсэгүй, тиммэнэ модо отологдон талмайнууд дээрэ барилгын үшөө хэдэн мянган кубометр модон ургаһаар үлэнэ. Мүнөөшье энэ шухала асуудал шиндэхэдэнэгүй. Үшөө май нара соо леспромхозой хүтэлбэрлэгшэд технологическа түсбэ зохёхо гэжэ шиндэн аад, энэ талаар юушье хэжэгүй байһаар.

Хүдэлмэришэдэй ажалтай бүтээсье дээшлүүлэхэ ба механизмуудые дүүрэн хүсөөрш ашаглаха гэшэ ехэхэн удаһанартай. Гэхэтэй хамта, бэлдэхэлэй хүдэлмэришэд хэды ехэ мүнгэн зөөри гаргашалагдабашье, биратай юумэ лэгдэнгүй. Энээн дээрһэнэ боложо модо унагаагшын гурим сахигданагүй, модоной гешүүнэ сэбэрлэгшэдэй ажал хүндэжэбэ, бүтээсье багадана. Унагаагданан модонуудые таллуулха харгынудай муугаар заһагданан дээрһэнэ механизмууд түргэн элэнэ, эбдэрнэ.

Модо таллуулха ба шэрэхэ харгынудые заһаха, шэнэр харгы гаргаша асуудалда леспромхозой хүтэлбэрлэгшэд ёһотой анхарал хандуулнагүй. Тэдэнэр май нарада Пески гэжэ участога модо бэлдэхэлгые эмхидхэхэ гэжэ шиндэһэнэ. Эндэ бэлдэхэдэнэ модые Турка гэжэ голый эрмэ хүртээр 10 километрын газарта автомашинаар шэрэхэ байгаа. Тээд найн харгы гаргаша мүнөөшье болотор шалаагүй. Энэ участога модо бэлдэхэлгэ эмхидхэхэдэггүй байһаар.

Леспромхозой үйлдэбэршн ба хүдэлмэришэдэй хүсэн хангалтагүйгөөр ашаглагдана. Мастерска участогуудай дээдэ складуудта ябтагданан модоной үгы дээрһэнэ автомашинууд 3—4 час соо минн байдаг, заримдаа хооһоор гэдэргээ бусаһан ябадал нэгтэ бэшэ үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, августын 2-ой үдэр Саяпиха гэжэ участога 6 машина модогүйгөөр пунктда бусаа.

Модо бэлдэхэлэй пунктнууд, участогуудай хүтэлбэрлэгшэд модо унагааха ба таллуулха хүдэлмэришэе зүбөөр эмхидхэхэ асуудалда бага анхарал табина. Жэшээлхэдэ, мастер Арсановай участогай 4-дохн талмайда отологдон модон нужаа намаг руу таллуулагданан дээрһэнэ, мүнөө тэдэ модые автомашинаар наһань гаргаха гэшэ бэрхэтэй. Гадна, модонуудые нэгэ тээнинь унагаагшын орондо алыше тээнинь унагаһанай эсэстэ тээниние таллуулхан тон хэсүү. механизмуудай бүтээсэ эрид доошолно. Саяпиха гэжэ пунктда июль нарада 6 морбөр 600 кубометр модон таллуулагданан байна. Тинхэдэ, хүсэтэ КТ-12 маркын 5 трактораар эиэл болзор соо оройдоо 800 кубометр таллуулагданан байха юм. Иймэ байдалые саашадаа тэсэжэ болохогүй.

Хүдэлмэришэдэе гол шухала ажалда зүбөөр табига, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэришүүлхын орондо леспромхозой хүтэлбэрлэгшэд олонхи хүдэлмэришэдөө хамтабаринн ажалда табижарһинн байха юм. Леспромхозой хүдэлмэришэдэй оройдоо 40 процентн модо бэлдэхэл дээрэ ажаллана. Энэинэе боложо леспромхозой хүдэлмэришэн бүхэнэй комплексно бүтээсэ бүхыдөө хоёрдохн квартал соо 0,72 кубометр болон байна. Олонхи хүдэлмэришэд үдэрнүүдэ даалгабарине дүүргэдэггүй.

Эндэ ажалтай журам сахигданагүй, хүдэлмэришэдэй ажалдаа гарахагүй,

Ажаглалта хэхэ уласхоорондын комиссин гешүүд Индо-Хитад руу ниндэбэ

ЛОНДОН, августын 20. (ТАСС). Индо-Хитадта ажаглалта ба хиналтай хэхэ уласхоорондын комиссин гешүүд, —53 индеецууд ба 11 полягууд 5 самолёдоор Калькутта-тай Индо-Хитад руу ниндэбэ гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Калькуттаһаа дамжуулна. 2 самолёт — Ханой, 2 самолёт — Вьен-Тьян ба 1 самолёт Пном-Пень руу ниндэжэ ошобо.

Польско, канадска ба индийскэ түлөөлэгшэдөө бүридэн комиссин түрүүшын бүлэг мүнөөдэр самолёдоор Сайгон ерээ.

Хожомодо ябадал заншал болонхой. Жэшээлхэдэ, июлин 30-да Соболиха гэжэ пунктн тракторист-крановщик Л. Шатров «трактор эбдэрэ» гэжэ шалтаад бүхэл үдэр соо ажаллангүй 6 автомашина минн байлгаа. Шалгажа үзэхэдэ тэрэ тракторын эбдэрэгүй байгаа. Тээд, нимэ тэсэхэгүй баримтануудые мэдэжэ байһан леспромхозой хүтэлбэрлэгшэд, партийна болон профсоюзна организацинууд юу хэжэ, хайшаа хаража байдаг юм?

Леспромхозой хүдэлмэришэдэй дунда агитационно-нигын ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриш оҗто ябуулагданагүй. Хүдэлмэришэдэй суглаанай хаа яа ганса нэгэ болоходо шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлтэ муугаар хэдлэнэ, «манайда булта найн» гэнэһэл дутагдалнууд тухайгаа хэншье абья анирше гарадаггүй. Социалистическэ мурьсөөн ёһо тэдэ, саарһан дээрэ бэшээтэй. Байхана бэшэ, тэрэнэй ябаса тухай, тэрэнэй дунгууд тухай хэншье шалгажа үзэдэггүй. Ханын газетэ, дайшалхы хууданууд үннэй гаргагданайгүй.

Хүдэлмэришэдэй ажаһууа гэр байрануудые барилга энэ жэлдэ хэээ хээээнэйһинэе муугаар ябуулагдана. Эиэл ушарһаа боложо леспромхоздо ажаллахаа ерһэн найн найн мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд үнн удаан тогтонгүй ябадаг. Сэхынь хэлэхэдэ тус леспромхоздо найн кадруудые, илангаяа механизаторнуудые гамнадаггүй, тэдэнэртэ зохиод найн услови байгуулхые хүсэдэггүй. Модо бэлдэхэлэй пунктнуудай начальнигууд кадруудай эрилтые хангаһаа бэрхшээжэ, ажалһань гаргажархихада дээрэ гэжэ тоолодог.

Байкальска леспромхозой гээгдэл тухай хэлэхэ зуураа «Забайкаллес»

Ажаглалта хэхэ уласхоорондын комиссин гешүүд Индо-Хитад руу ниндэбэ

ЛОНДОН, августын 20. (ТАСС). Индо-Хитадта ажаглалта ба хиналтай хэхэ уласхоорондын комиссин гешүүд, —53 индеецууд ба 11 полягууд 5 самолёдоор Калькутта-тай Индо-Хитад руу ниндэбэ гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Калькуттаһаа дамжуулна. 2 самолёт — Ханой, 2 самолёт — Вьен-Тьян ба 1 самолёт Пном-Пень руу ниндэжэ ошобо.

Польско, канадска ба индийскэ түлөөлэгшэдөө бүридэн комиссин түрүүшын бүлэг мүнөөдэр самолёдоор Сайгон ерээ.

комбинат энэ предприятие гээгдэлэе гаргахын түлөө бодото туһа үзүүлнэгүй гэжэ онсо тэмдгэлэхэ хэрэггүй. Леспромхоз модые механизированнээр хөөрөөдэдэ болохын түлөө түхээрлэгшэ үгдэнэ. Комбинат энэ хэрэгтэй туһа хүргэхэ аргатай ба ёһотойшые байгаа. Гадна, леспромхозодохи баян техникые заһабарилха база үгы дээрһэнэ механизмуудай комплексно бүтээсэ дэн бага. Эбдэрһэн механизмууд хуушан аргаар, үнн удаан саг соо заһабарилгагдажа, гүрэнэй ехэ мүнгэн зөөри минн үргэдэнэ. Леспромхоз 7 нарын турша соо заласной частнуудые абаха жэлэйһингэе лемдиче дууһан абабашье, механизмуудта гүйсэд дүүргэнээр, бүтээсэ эхэтэйгээр хэрэглэжэ шалаагүй.

«Забайкаллес» комбинат энэ леспромхоздо заһабарилһан база байгуулаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаха ёһотой. Мүн ээр зэмсэг, түхээрлэгшүүдээр гүйсэд хангаха шухала.

Байкальска леспромхозой гээгдэлэе усадхаха гол баримтанууд хадаа предпринятиингаа доторой резервнуудые элирүүлэн ашаглажа, модошодой ажалтай бүтээсье саашадан дээшлүүлжэ ба хүсэтэ техникые зүбөөр хэрэглэжэ шадаха ажалтай эмхидхэллээ дулдыха байна. Энэ зорилгы бөлүүлхын тулада леспромхозой партийна, профсоюзна болон комсомольско организацинууд модо бэлдэхэлэй хүдэлмэришэе шэнэ технологн ёһоор, цикличностиин графикаар эмхидхэжэ, операцинууд хоорондохн холбоо нигтаруулжа, предпринятия жэждэр хүдэлмэришэд болгохын түлөө хүдэлмэришэдэй бүхы хүсье элсүүлхэ зэргэтэй.

И. Андреев.